

Y PWYLLGOR IECHYD A GWASANAETHAU CYMDEITHASOL –

HSS-21-00p.1

DYDDIAD: 6 RHAGFYR 2000

LLE: YSTAFELL BWYLLGORA

TEITL: ADRODDIAD YMCHWILIAD (BSE) PHILLIPS

Diben

1. Diben y papur hwn yw nodi cefndir y materion y bydd y Pwyllgor yn dymuno eu trafod â thystion wrth ystyried goblygiadau Adroddiad Ymchwiliad (BSE) Phillips i Gymru.

Argymhelliad

2. Argymhellir bod y Pwyllgor yn cymeradwyo'r cylch gwaith drafft ym mharagraff 5 ac yn edrych ar y gwahaniaethau rhwng y trefniadau presennol a'r rhai a oedd yn bod yn ystod y cyfnod (h.y. hyd at 20 Mawrth 1996) a ystyriwyd gan Ymchwiliad (BSE) Phillips, gan edrych ar y pwyntiau canlynol:-

- a. gyda chynrychiolydd o'r Ganolfan Arolygu Clefydau Trosglwyddadwy, ddatblygiad epidemig yr amrywiolyn CJD;
- b. gyda chynrychiolwyr o'r Sefydliad BSE Dynol, sydd wedi'u gwahodd i fod yn bresennol, y trefniadau ar gyfer gofalu am bobl sy'n dioddef o amrywiolyn CJD.
- c. gyda'r Asiantaeth Safonau Bwyd, y mesurau sydd wedi'u sefydlu bellach i ddiogelu'r gadwyn fwyd dynol;
- d. gyda'r Fonesig Deirdre Hine, cyn-Brif Swyddog Meddygol Cymru, sydd wedi'i gwahodd i fod yn bresennol i sôn am ei phrofiadau hi mewn perthynas â'r digwyddiadau a ystyriwyd gan yr Arglwydd Phillips;

3. Bydd y Pwyllgor Materion Gwledig yn ystyried y materion amaethyddol sy'n codi o Adroddiad Ymchwiliad Phillips. O gofio'r tir cyffredin, bydd cyfarfod ar y cyd yn cael ei gynnal â'r Pwyllgor hwnnw ar 24 Ionawr 2001 er mwyn caniatáu trafodaethau pellach gyda'r Asiantaeth Safonau Bwyd ac, yn ogystal, â chynrychiolwyr SEAC (Pwyllgor Ymgynghorol Enseffalopathi Sbyngffurf – y corff ymgynghorol arbenigol).

Amseru

4. Bwriedir cynnal Dadl mewn Cyfarfod Llawn am oblygiadau Adroddiad Ymchwiliad Phillips yn

gynnar yn y Flwyddyn Newydd – ym mis Chwefror, mae'n debyg. Bydd y Pwyllgor am fod wedi cwblhau ei waith cyn i'r ddadl gael ei chynnal.

Cylch Gwaith Drafft

5. Cynigir y cylch gwaith drafft canlynol ar gyfer archwiliad y Pwyllgor o'r mater hwn:-

"cwblhau archwiliad cychwynnol ac adrodd am faterion allweddol sy'n codi o Adroddiad Ymchwiliad (BSE) Phillips, yn enwedig y materion canlynol:-

- a. y mesurau sydd wedi'u sefydlu i amddiffyn y gadwyn fwyd ddynol rhag effeithiau BSE;
- b. y trefniadau ar gyfer gofalu am bobl sy'n dioddef o amrywiolyn CJD; a
- c. datblygiad epidemig yr amrywiolyn CJD a'r ffordd y trefnir i gyngor gwyddonol fod ar gael".

Y Cefndir

6. Cafodd Adroddiad Ymchwiliad Phillips ei gyhoeddi ddydd Iau, 26 Hydref. Mae 4,000 o dudalennau ohono i gyd, mewn 16 o gyfrolau. Trefnwyd i Gopïau o Gyfrol 1 (Canfyddiadau a Chasgliadau) a Chyfrol 9 (Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon) fod ar gael i aelodau'r Pwyllgor. Mae copïau o'r adroddiad llawn ar gael (ar ffurf copi caled a *CD-rom*) yn Llyfrgell yr Aelodau. Yn ogystal, mae testun yr Adroddiad ar gael ar wefan y Weinyddiaeth Amaethyddiaeth, Pysgodfeydd a Bwyd.

7. Mae'r Adroddiad yn cynnwys canfyddiadau ac argymhellion ar sut i gynnal busnes sy'n berthnasol i bob Adran Iechyd yn y DU. Ar sail y DU gyfan y gellir mynd i'r afael orau â llawer o'r rhain ac mae swyddogion o'r Cynulliad Cenedlaethol yn cadw cysylltiad agos â'r ymarfer sydd ar y gweill yn San Steffan i baratoi ymateb y Llywodraeth. Mae'r Awdurdodau Datganoledig yn cael eu cynnwys yn llawn yn y broses hon.

8. Cafodd y Pwyllgor Materion Gwledig drafodaeth gychwynnol am yr Adroddiad a'r ffordd yr ymdriniwyd ag ef yn ei gyfarfod ddydd Iau, 2 Tachwedd. Penderfynodd y Pwyllgor ei fod yn dymuno ystyried goblygiadau'r Adroddiad o ran iechyd anifeiliaid ac o ran amaethyddiaeth, a'i fod am gydweithredu â'r Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol lle yr oedd cysylltiad rhwng y materion hynny a materion ym maes iechyd pobl.

Ystyried

9. Gofynnwyd i'r Arglwydd Phillips o Worth Matravers wneud y canlynol:

"Darganfod sut y daeth BSE a'r amrywiolyn CJD newydd i'r amlwg yn y Deyrnas Unedig, a chynnal adolygiad o'r mater, a dangos yr hyn a wnaed yn ymateb iddynt hyd at 20 Mawrth 1996; llunio casgliadau ynghylch a oedd yr ymateb hwnnw'n ddigonol, gan gymryd i ystyriaeth yr wybodaeth a oedd ar gael ar y pryd; ac adrodd am y materion hyn i'r Gweinidog dros Amaethyddiaeth, Pysgodfeydd a

Bwyd, yr Ysgrifennydd Gwladol dros Iechyd, ac Ysgrifenyddion Gwladol yr Alban, Cymru a Gogledd Iwerddon".

10. Yn ffurfiol, ni luniwyd yr Adroddiad ar gyfer Cynulliad Cenedlaethol Cymru, ond mae llawer o'r materion y mae'n rhoi sylwadau arnynt wedi'u datganoli, a chyfrifoldeb y Cynulliad Cenedlaethol yw ymdrin â hwy bellach. Cyfrifoldeb Llywodraeth y DU yw arwain y broses o ystyried y canfyddiadau ac mae'n bwriadu llunio ei hymateb cychwynnol cyn gynted â phosibl. Mae buddiannau a chyfrifoldebau'r Awdurdodau Datganoledig yn cael eu cydnabod yn y broses honno ac mae swyddogion o'r Cynulliad Cenedlaethol yn cadw cysylltiad agos â'r gwaith sydd ar y gweill. Mae archwiliad o'r adroddiad yn cael ei baratoi er mwyn sicrhau yr eir i'r afael â'r meysydd hynny y mae'n ofynnol i'r Cynulliad Cenedlaethol weithredu yn eu cylch neu sydd o ddiddordeb allweddol i'r Cynulliad.

11. Mae nifer o faterion sy'n codi o'r Adroddiad ac o epidemig yr amrywiolyn CJD y bydd y Pwyllgor yn dymuno'u harchwilio. Y maent fel a ganlyn:-

Datblygiad epidemig yr amrywiolyn CJD

a. Yn Atodiad A, darperir dadansoddiad o ddatblygiad yr epidemig a sut y dilynir ei hynt. Bydd cynrychiolydd o'r Ganolfan Arolygu Clefydau Trosglwyddadwy yn cynnig esboniad pellach.

Gofalu am bobl sy'n dioddef o amrywiolyn CJD

b. Yn Atodiad B, nodir materion sy'n gysylltiedig â gofalu am bobl sy'n dioddef o amrywiolyn CJD. Disgwylir i'r Pwyllgor gael cyfle i ystyried profiadau'r dioddefwyr a'u teuluoedd gyda chynrychiolwyr y Sefydliad BSE Dynol a wahoddwyd i fod yn bresennol.

Mesurau i Amddiffyn y Gadwyn Fwyd Ddynol

c. Yr oedd breinio Asiantaeth Safonau Bwyd y DU yn Adran annibynnol

ym mis Ebrill 2000 i sicrhau diogelwch bwyd yn ddiwygiad o bwys. Mae gan

yr Asiantaeth drefniadau penodol ar gyfer adrodd i'r Cynulliad Cenedlaethol, ac

i Bwyllgor Ymgynghorol i Gymru wedi'i benodi gan y Cynulliad Cenedlaethol.

Mae Adroddiad Phillips yn tynnu sylw at anawsterau o ran cyfathrebu rhwng Adrannau'r Llywodraeth, ond dylai creu Asiantaeth y DU, sydd yn adrodd yn uniongyrchol i Lywodraeth y DU a'r Awdurdodau Datganoledig, eu datrys. Bydd Cyfarwyddwr yr Asiantaeth Safonau Bwyd yng Nghymru ar gael i esbonio dulliau'r Asiantaeth newydd o weithredu.

Y gwersi i Gymru o Adroddiad Ymchwiliad Phillips

d. Mae Atodiad C yn nodi rhai o themâu'r Adroddiad. Un newid pwysig ers y cyfnod o dan sylw yw bod cylch gwaith SEAC bellach yn ei gwneud yn ofynnol iddo adrodd i'r Cynulliad Cenedlaethol. Er hynny, bydd y Pwyllgor yn dymuno ystyried profiad cyn-Brif Swyddog Meddygol Cymru, y Fonesig Deirdre Hine, a wahoddwyd i fod yn bresennol.

Cydymffurfio

12. Y pwerau sydd gan y Cynulliad sy'n berthnasol i'r materion hyn yw Deddf y Weinyddiaeth Iechyd 1919, sy'n ymdrin â chamau i hybu iechyd pobl, a Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 1977, sy'n ymdrin â gwasanaethau sy'n gysylltiedig ag iechyd. Mae pwerau ar gyfer y ddau wedi cael eu trosglwyddo i Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae Deddf Llywodraeth Cymru 1998 yn rhoi'r per i'r Cynulliad wneud unrhyw beth a fyddai'n hwyluso'r broses o weithredu unrhyw rai o'i swyddogaethau, neu a fyddai'n ffafriol neu'n atodol i hynny (adran 40). Mae Deddf Safonau Bwyd 1999 yn ymdrin â phwerau'r Cynulliad Cenedlaethol mewn perthynas â diogelwch bwyd. Mae'r pwerau perthnasol wedi'u dirprwyo i'r Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol. Nid yw'r papur yn codi unrhyw gwestiynau am reoleidd-dra na phriodoldeb.

Goblygiadau Ariannol

13. Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol yn deillio o'r papur.

Themâu trawsbynciol

14. Mae Adroddiad Ymchwiliad Phillips yn codi amrediad eang iawn o faterion ac, wrth baratoi ymateb, bydd dyletswyddau ehangach y Cynulliad Cenedlaethol i lywodraeth leol, busnes a'r sector gwirfoddol yn cael eu cymryd i ystyriaeth. Mae'r Uned Gydydffurfio wedi gweld y papur hwn ac mae'n fodlon arno.

Gweithredu

15. Gwahoddir y Pwyllgor i ystyried yr argymhellion ym mharagraff 2.

Man Cyswllt

Uned Iechyd y Cyhoedd.